

Energidepartementet

Sendt: nve@nve.no

Oslo, 24. juni 2026

NVE ref. 202308754-122/202314192-124/202519873-36/
202519874-39

Vår sak nr.: 25-4949

Ansvarlig advokat: Kitty Moss Sørensen

VIK TRANSFORMATORSTASJON – STATNETT – VEDTAK OM EKSPROPRIASJON – KLAGE

1. Innledning

Det vises til vedtak om konsesjon og ekspropriasjon for tomt til Vik transformatorstasjon av 5. juni 2026. Klagefrist er 26. juni 2026. Vedtaket er til fordel for Statnett. Sygnir (sak 16121) skal etablere transformatorstasjon på samme område, men ettersom det er Statnett som eksproprierer tomten i sin helhet, vil kun denne bli omtalt. Undertegnede bistår Petter Refsdal, eier av gnr. 21 bnr. 4 i Vik kommune.

Transformatorstasjonen er planlagt bygd på hans eiendom. Refsdal er av den oppfatning at NVE ikke i tilstrekkelig grad er tatt hensyn til at transformatorstasjonen bli etablert på dyrka mark, og det finnes alternativer hvor dyrka mark ikke beslaglegges, det vil si alternativ B. Dette skulle dette vært valgt i stedet som lokasjon. Alternativ C, dvs. dagens plassering, anser vi ikke som et reelt alternativ, og vil ikke bli omtalt videre.

2. Jordvern – alternativ plassering av transformatorstasjon

For å kunne ekspropriere er det et vilkår at tiltaket er nødvendig, jf. oregningslova § 2. I en nødvendighetsvurdering, må det vurderes om det finnes realistiske alternativer, jf. LF-2019-187397-2. Areal som vil bli beslaglagt dersom transformatorstasjonen plasseres på alternativ A, består av dyrka mark. Jordvern er et sterkt hensyn i Norge, og på Vestlandet er dyrka mark en knapp ressurs. Når det finnes fullgode alternativ for plassering av transformatorstasjon som ikke berører dyrka mark, bør dette veie tungt i interesseavveiningen som skal gjøres, både for konsesjon og for om ekspropriasjon av dette arealet skal tillates.

Jordvern er et sterkt hensyn i Norge, og på Vestlandet er dyrka mark en knapp ressurs. Totalt sett har alternativ B mindre konsekvens for natur og miljø, samtidig som dyrka mark blir bevart. Dette er derfor alternativet som skulle vært valgt som tomt for ny transformatorstasjon.

NVE har vurdert de alternative plasseringene av omsøkte tiltak for transformatorstasjon og anerkjenner at alternativ A vil gi betydelig negative virkninger for landbruket. Refsdal er likevel av den oppfatning at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til jordvern når det kun beslaglegges dyrka mark dersom Statnetts ønskede plassering av transformatorstasjonen blir valgt.

Vik kommune har i sin høringsuttalelse pekt på at Norge har et nasjonalt jordvernmål. Dette er viktig både for beredskap og matsikkerhet, og særlig når det er urolige tider i verden er det viktig å verne dyrka mark fra nedbygging.

Statsforvalter i Vestland har tildelt Vik kommune en del av fylkets jordvernmål, som innebærer maksimalt 3-4 dekar årlig omdisponering av dyrka mark. Kommunen fastslår at dette prosjektet innebærer at kommunen sitt «forbruk» av dyrka mark er dekket i 7-10 år. Dette er svært uheldig, ettersom kommunen naturlig nok har andre byggeprosjekter i kommunen.

NVE vektlegger i vedtaket at det planlegges omdisponering og oppdyrking av nytt areal, slik at netto tap av dyrka mark blir redusert. Statsforvalteren peker på mye av det samme som Vik kommune, og stiller dessuten spørsmål ved om hvorvidt kompensasjons- og erstatningsareal er en faktisk plan eller kun et ønske. Statsforvalter viser også til at matjordplanen Statnett har lagt frem, kun har lagt til grunn en dybde på 50 cm matjord, og at det ikke er nok jord til pløyedybde, dreneringstiltak osv. Statsforvalter forventer opp mot det dobbelte av matjordlag for å få nyttbar dyrka mark. Det vil trolig innebære at omdisponeringspotensialet er vesentlig mindre enn anslått av Statnett, da vi legger til grunn at mengden overskuddsmasse er fast.

Statnett skriver på side 36 i søknaden: *«Omdisponering av jordbruksjord og nødvendig oppdyrking av nytt areal for jordbruk vil redusere den negative virkningen for miljø- og samfunnsinteresser»*. Slik Refsdal leser søknaden med vedlegg, vil ikke slik oppdyrking ha betydning for hans eiendom, da søknaden viser at areal som omdisponeres legges til andre eiendommer enn hans. Grunnerverver i Statnett har riktig nok snakket om at det er mulig det blir laget et deponi på 3,4 daa som kan omdisponeres til dyrka mark og tilføres Refsdals eiendom, men ettersom dette vil være opp til entreprenøren, er det en usikker mulighet. Uansett er arealet marginalt mot det som avstås. Som det fremgår av søknaden til Statnett, er det heller ikke tilstrekkelig med areal til omdisponering til å erstatte all dyrka mark som ønskes ekspropriert. Alt i alt er derfor alternativ B det beste alternativet for bygging av ny transformatorstasjon.

Både Statnett og NVE har lagt vekt på at alternativ A er et rimeligere alternativ enn alternativ B. Ettersom alternativ B er et utmarksareal sier det seg selv at arealet krever mer opparbeidelse enn areal som i dag er dyrka mark. Det er imidlertid viktig å merke seg at Statnett selv bemerker i note 1 på side 35 i søknaden om konsesjon og ekspropriasjon at kostnadsestimatene for alternativ B ikke er videreutviklet like langt som alternativ A. Det knytter seg altså en del usikkerhet knyttet til tallene, i tillegg til at den totale kostnaden for hele prosjektet er så høy at den beskrevne differansen blir begrenset.

Statnett har pekt på at alternativ B er en dårligere løsning enn alternativ A, og det er blant annet vist til at det må bygges vei videre innover dalen, og at det må kjøres vekk mye mer masse, samt at det vises til at tomten vil gi mindre fleksibilitet for en evt. utvidelse i fremtiden.

Grunnforholdene er like for de ulike alternativene. Grunnen i både alternativ A og alternativ B består av fyllitt, se NGI-rapporten side 33-34, vedlegg 7 til konsesjonssøknaden. Dette ble også bekreftet av de som utførte prøveboringer som Refsdal snakket med, og ifølge dem var grunnforholdene like på de to alternativene, begge tomtene hadde dårlig fjellkvalitet. Begge alternativer vil altså kreve masseutskiftning for å kunne bygge.

I Statnetts notat om vurderte alternativer for plassering av stasjon og ledningstrase står det at det er et noe større arealbeslag for alternativ B enn omsøkte alternativ A. Det er oppgitt ca. 22 daa mot ca. 17 daa i søknaden. Ettersom det er søkt ervervet ca. 22 daa areal fra Refsdal for etablering av stasjon på alternativ A, er differansen vesentlig mindre enn det som oppgis i notatet. Et noe større arealbeslag oppveies ellers av at man sparer dyrka mark. Det er eksisterende traktorvei inn til arealet som utgjør alternativ B, og etablering av driftsvei antas derfor å være uproblematisk. Utfra arealet i dette området, burde det heller ikke være problemer for utvidelse, dersom dette i fremtiden skulle bli et behov.

Vi kan ikke se at det er lagt frem bilder fra alternativ B. Ettersom det i søknaden kan virke som et areal som er vanskelig å utnytte og vanskelig tilgjengelig, er det relevant å fremlegge noen bilder som både viser traktorveien inn i området og arealet som utgjør alternativ B. Det inntas også et kart som viser alternativ A, B og C i forhold til hverandre, samt Refsdal kraftverk. Alternativ B er i umiddelbar nærhet til kraftverket og alternativ A.

Fig.1 Kart viser at det er kort avstand mellom de to alternativene A og B, og at det er vei til området hvor alternativ B er.

Fig. 2. Traktorvei sørvestover, alternativ B

Fig. 3. Traktorvei og område for alternativ B videre sørvestover

Fig. 4. Alternativ B sett mot nordvest, inkludert traktorvei.

3. Avslutning

Staten har vedtatt en jordvernstrategi for å begrense og redusere omdisponering og nedbygging av dyrka mark, se Prop. 121 S (2022-2023) Vedlegg 9. Et vedtak som er fulgt opp av Statsforvalter i Vestland gjennom regionalt jordvernbrief som er sendt ut til alle kommuner 17. desember 2024 ([regionalt-jordvernbrief-2024.pdf](#)). Jordvern bør ha avgjørende betydning ved valg av tomt til ny transformatorstasjon. Når man i et prosjekt som dette har et tomtealternativ som er et like godt alternativ for utbygging av transformatorstasjon, og som verner dyrka jord og som har mindre innvirkning på natur og miljø, bør dette velges som alternativ.

Vennlig hilsen

Dæhlin Sand Advokatfirma AS

Kitty Moss Sørensen
Advokat | partner